

Sygn. I C 449/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Nowak

Protokolant: Ewa Lenartowicz

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2017 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko J. C. (1)

o zapłatę

1. uchyla nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 11 sierpnia 2016 roku w sprawie sygnatura akt I Nc (...)
2. powództwo oddala;
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.417,00 złotych (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 449/16

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w postępowaniu nakazowym w dniu 15 lipca 2016 r. powód (...) S.A. w W. wystąpił o zasądzenie od pozwanej J. C. (2) kwoty 102 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 września 2015r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że dochodzi należności z weksla, który nabył na podstawie indosu dokonanego na jego rzecz przez spółkę (...) sp. z o.o. we W., która to spółka nabyła weksel poprzez indos dokonany na jej rzecz przez R. H..

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc (...)w dniu 11 sierpnia 2016r. Sąd Okręgowy w Częstochowie nakazał pozwanej J. C. (1), aby zapłaciła powodowi (...) S.A. w W. kwotę 102 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 8% w stosunku rocznym od dnia 22 września 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r., a od dnia 1 stycznia 2016r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym i kolejnymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty oraz koszty postępowania w kwocie 7699 zł – w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty albo wniosła w tymże terminie zarzuty (k. 48)

W ustawowym terminie pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty z dnia 11 sierpnia 2016 r., zaskarżając ów nakaz w całości i wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana zarzuciła, że weksel, którym posługuje się powód jest wekslem wystawionym przez nią na rzecz R. H. jako weksel gwarancyjny, zabezpieczający udzieloną przed wielu laty na jej rzecz pożyczkę w kwocie 2 000 zł, którą w całości spłaciła. Wskazała, że weksel zabezpieczający tą pożyczkę nigdy nie został jej zwrócony. Przedmiotowy weksel został więc wypełniony przez R. H. w sposób nieuprawniony, gdyż wierzytelność którą zabezpieczał nie istnieje, pozwana nie jest zobowiązana wobec R. H. z jakiegokolwiek tytułu, który mógłby stanowić podstawę wypełnienia wystawionego przez nią weksla in blanco. Pozwana podniosła, że w jej imieniu skontaktowała się z powodem B. K. (1) i poinformowała, że weksel będący w posiadaniu powoda został wypełniony w sposób nieuprawniony i prawdopodobnie pochodzi on z przestępstwa, gdyż w podobnej sytuacji znajduje się co najmniej kilka osób, wobec których zostały w sposób nieuprawniony wypełnione weksle przez R. H..

Pozwana podniosła także, iż pierwszy indos weksla, został dokonany kilka miesięcy od upływu terminu do dokonania protestu z powodu niezapłacenia weksla, w związku z czym ma skutki zwykłego przelewu. W związku z tym, indosatariusz nie jest w tym stosunku osobą, której interesy wymagają ochrony w ramach ochrony bezpieczeństwa obrotu wekslowego, jest traktowany jako nabywca wierzytelności zbytej w formie przelewu (art. 20 ust. 1 zd. 2 ustawy Prawo wekslowe). Weksel został zbyty jako weksel poteterminowy. W związku z tym pozwana może podnosić zarzuty dotyczące stosunku podstawowego wobec indosatariusza m.in. dotyczące nieprawidłowego uzupełnienia weksla przez indosanta bez ograniczeń wynikających z art. 10 Prawa wekslowego.

Z ostrożności procesowej pozwana podniosła zarzut nieskuteczności przeniesienia na powoda praw z weksla związany z brakiem uprawnień osoby na nim podpisanej do dokonania czynności indosu, co uzasadnia brak legitymacji formalnej z weksla po stronie powoda.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwana J. C. (1) poznała R. H. w październiku lub listopadzie 2010 r., gdy została zatrudniona w należącej do niego firmie (w której pełnił funkcję Prezesa Zarządu) na umowę zlecenia, do jej obowiązków należało zbieranie rat od pożyczkobiorców. W tej samej firmie R. H. na podstawie umowy zlecenia pracowała B. K. (1), zajmowała się ona wykonaniem czynności związanych z działalnością Spółki (Zleceniodawcy) w zakresie udzielania pożyczek, w tym między innymi: pozyskiwania klientów w celu udzielenia pożyczki. B. K. (1) w związku z wykonywaniem pracy w tej samej firmie poznała J. C. (1). R. H. w odstępach cotygodniowych drukował zestawienie pożyczkobiorców i dostarczał je swoim pracownikom, uwzględniało ono również osoby które świadczyły na jego rzecz pracę i zaciągnęły pożyczkę.

W 40 tygodniu (tj. na przełomie września i października) 2010 r. pozwana J. C. (1) zaciągnęła u R. H. pożyczkę na kwotę 2000 zł, zabezpieczeniem spłaty pożyczki był weksel in blanco, z klauzulą „bez protestu” wystawiony przez pozwaną. Spłata przedmiotowej pożyczki została ustalona w ratach. Pozwana dokonała całkowitej spłaty przedmiotowej pożyczki, płatności ostatnich rat dokonała na ręce B. K. (1), która wiedziała że pozwana zaciągnęła pożyczkę u R. H.. Po dokonanej spłacie pozwana bezskutecznie starała się by R. H. zwrócił jej dokument weksla in blanco, pomimo kierowanych do niego wielokrotnych próśb o wydanie weksla, R. H. do tej pory tego nie uczynił. W maju 2011 r. pozwana zakończyła współpracę z R. H.. Następnie R. H. wypełnił weksel wystawiony przez pozwaną na kwotę 102.500,00 zł, poinformował ją o tym fakcie i wezwał (pismem z 4 września 2015 r.) do wykupu weksla w terminie do 21 września 2015 r. Pozwana nie wykupiła weksla, skontaktowała się natomiast m.in. z B. K. (2) i poinformowała ją o tym fakcie. B. K. (1) zaangażowała się w sprawę pozwanej i obiecała jej pomoc, gdyż wcześniej R. H. w ten sposób zachował się wobec niej tj. dokonał wypełnienia weksla jaki wystawiła na jego rzecz tytułem zabezpieczenia udzielonej jej przez R. H. pożyczki, pomimo spłaty tej należności. 27 kwietnia 2016 r. R. H. zbył przez indos wystawiony przez pozwaną weksel na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. we W. zajmującej się obrotem wierzytelnościami. Uprawnieni przedstawiciele spółki (...) Sp. z o.o. nabyli weksel wystawiony przez pozwaną za 7% jego wartości, wybrali ten weksel razem z dwoma innymi weksłami spośród pliku weksli zaoferowanych do transakcji przez R. H. na zasadzie losowości, mieli świadomość że dokumentacja dotycząca tych weksli jest niekompletna, nie sprawdzali co było podstawą jego

wystawienia. Wcześniej nie znali R. H., kontakt nawiązali za pośrednictwem portalu ogłoszeniowego O., na którym wystawia się do zbycia m.in. wierzytelności wekslowe. Następnie spółka (...) Sp. z o.o. w dniu 29 kwietnia 2016 r. przeniosła w drodze indosu weksel na rzecz powoda spółki (...) S.A. z siedzibą w W.. B. K. (1) w imieniu pozwanej nawiązała kontakt z pełnomocnikiem powoda (...) S.A. w W., w trakcie rozmowy poinformowała, że weksel będący w jego posiadaniu został wypełniony w sposób nieuprawniony przez R. H.. Pismem z dnia 18 maja 2016 r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksla określając termin płatności do dnia 26 maja 2016 r. Pozwana nie dokonała wykupu weksla. Pomiędzy spółkami (...) Sp. z o.o. a (...) S.A. występują powiązania osobowe. Obydwa podmioty w ramach prowadzonej działalności zajmują się profesjonalnym obrotem wierzytelnościami.

(dowód : odpis wezwania do wykupu weksla k. 7, odpis przesądowego ostatecznego wezwania do zapłaty k. 8-9, odpis umowy określający tryb i warunki odpłatnego przeniesienia weksla k. 11-13, kopia weksla k. 14-15, kopia oświadczenia z dn. 14.04.2016 r. k. 17-18, odpis wniosku o wpis do rejestru k. 25, odpis oświadczeń k. 31-34, odpis KRS k. 38,45, zeznania świadków :B. K. (1) k. 118- 121, P. J. (1) k. 138-139, K. M. k. 139-141, zeznania pozwanej J. C. (1) k. 141-143, odpis z rejestru GI – E55 poz. (...) k. 116b)

Przed tutejszym Sądem, jak również Sądem Rejonowym w Częstochowie toczyło się lub nadal toczy, szereg postępowań przeciwko byłym pracownikom R. H., w tym pozwanej J. C. (1), w których dochodzone były należności z weksli indosowanych przez R. H. lub podmioty, w których był kapitałowo, bądź też osobowo zaangażowany. Mechanizm działania w tych sprawach był zbliżony do zastosowanego jak w niniejszej sprawie, polegał na nieuprawnionym uzupełnieniu weksli in blanco przez R. H., które nie zostały przez niego zwrócone wystawcom. Weksle te były wystawione przez osoby mające z nim styczność, czy to w związku z faktem świadczenia pracy w należących do niego firmach (jako zabezpieczenie ewentualnych należności tych podmiotów) lub też z tytułu zaciągnięcia u niego pożyczek pieniężnych (jako zabezpieczenie tych pożyczek). Nieprawomocnymi wyrokami powództwa w tych sprawach zostały oddalone. Nadto wobec R. H. lub podmiotów które reprezentował zapadły prawomocne wyroki, w których został zobowiązany do wydania powodom wystawionych przez nich na jego rzecz weksli.

(dowód : dokumenty z akt sprawy Sądu Okręgowego w Częstochowie sygn. I C (...): pozew z załącznikami k. 2-3, nakaz zapłaty k. 20, zarzuty od nakazu zapłaty wraz z załącznikami k. 26- 49, w tym m.in. wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30.06.2016r. sygn. akt XIIC (...), postanowienia SO w Częstochowie k. 95, 99-101, 115, protokół rozprawy k. 165-171, uzasadnienie k. 179-191, dokumenty z akt sprawy Sądu Okręgowego w Częstochowie sygn. I C (...): pozew z załącznikami k. 2-12, nakaz zapłaty k. 24, zarzuty od nakazu zapłaty wraz z załącznikami k. 29- 47, w tym m.in. wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 22.10.2015r. sygn. akt XIIC (...), postanowienia SO w Częstochowie k. 69-74, pismo procesowe powoda z załącznikami k. 91- 97, protokół rozprawy k. 108-111, protokół z publikacji k. 112, uzasadnienie k. 116-122, apelacja powoda, zeznania świadka B. K. (1) k. 118-121, zeznania pozwanej J. C. (1) k. 141-143

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym powołane wyżej dowody. Żadna ze stron ich nie kwestionowała. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków B. K. (1), P. J. (1), K. M. oraz zeznaniom pozwanej J. C. (1) bowiem w sposób racjonalny, logiczny i przekonujący zawierały opis omawianych sytuacji faktycznych, w tym okoliczności wystawienia weksla, jego wypełnienia, wezwania do wykupu i zbycia w drodze indosów. Dodatkowo dowody te znalazły potwierdzenie w dokumentach urzędowych i prywatnych zawartych w aktach spraw toczących się przed tut. Sądem m.in. sygn. I C (...)i sygn. I C (...)

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Zobowiązanie wekslowe z takiego weksla ma samodzielny, abstrakcyjny charakter i jest niezależne od podstawy prawnej jego zaciągnięcia. Posiadaczowi weksla,

który jest pierwszym wierzycielem (remitentem), przysługuje w stosunku do wystawcy zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksła, jednak może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia dochodzenie wierzytelności wekslowej, a wygaśnięcie zobowiązania wekslowego, w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela, powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wekslem wierzytelności. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złączeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem – w braku skutecznych zarzutów wekslowych – przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Jeżeli weksel in blanco zostanie wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem, zobowiązanie wekslowe osoby, która go wystawiła, nie powstanie, co osoba ta może zarzucić odbiorcy weksła bez żadnych ograniczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016r., V CSK 314/15, LEX nr 2026403).

Możliwość powoływania się, obok zarzutów formalnych dotyczących treści weksła (tzw. zarzutów obiektywnych), na zarzuty osobiste (subiektywne) wynikające ze stosunku podstawowego będącego przyczyną prawną zobowiązania wekslowego, dotyczy zasadniczo jedynie sporu pomiędzy wystawcą weksła własnego in blanco a remitentem. Natomiast w wypadku sporu pomiędzy posiadaczem weksła niebędącym remitentem a wystawcą weksła własnego mają zastosowanie ograniczenia wynikające z art. 10 i 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. – Prawo wekslowe (tekst jedn. – Dz.U. z 2016r., poz. 160), które aktualizują się w chwili przeniesienia weksła na zasadach prawa wekslowego.

W niniejszej sprawie roszczenie powoda (...) S.A. w W. oparte było na wekslu in blanco wystawionym przez pozwaną J. C. (1) na rzecz pierwszego remitenta R. H. jako zabezpieczenie umowy pożyczki zawartej w 40 tygodniu 2010 r. łączącej pozwaną z R. H.. Wprawdzie powód wprost w pozwie nie określa tego stosunku podstawowego, to fakt ten jednoznacznie wynika z przedstawionego materiału dowodowego, w szczególności z zeznań pozwanej (k. 141-143), zeznań świadków B. K. (1) (k. 118-121), K. M. (k. 141), dokumentu rejestru pożyczkobiorców GI-E55 (k. 116 b). Po uzupełnieniu weksel ten został zbyty przez pierwszego remitenta (R. H.) w drodze indosu na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. powoda, która dokonała następnego indosu weksła na rzecz powoda.

Stosownie do art. 10 prawa wekslowego, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Z kolei w myśl art. 17 prawa wekslowego osoby, przeciw którym dochodzi się praw z weksła, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika.

Zatem pozwana chcąc zwolnić się od odpowiedzialności wekslowej powinna w pierwszej kolejności wykazać, że powód nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa lub też, że powód nabywając weksel działał świadomie na szkodę dłużnika. Zła wiara nabywcy zachodzi, jeżeli wiedział on, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Ze złą wiarą zostało zrównane rażące niedbalstwo, które zachodzi wówczas, gdy nabywca przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o nieprawidłowym wypełnieniu weksła i zaniedbał zasięgnięcia w tej sprawie informacji u osoby podpisanej na wekslu (por. Adam Szpunar, „Komentarz do prawa wekslowego i prawa czekowego”, Warszawa 1994, str. 53; uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013r., I ACa 1133/12, LEX nr 1311976).

Oceniając całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, uznać należy, że powołane przez pozwaną twierdzenia i okoliczności mające na celu wykazanie wadliwości nabycia weksła przez powoda dają asumpt do przyjęcia, że przy jego nabyciu dopuścił się on co najmniej rażącego niedbalstwa.

Przede wszystkim podkreślić należy, że w świetle poczynionych ustaleń fakt nieprawidłowego uzupełnienia weksła przez pierwszego remitenta, tj. R. H. nie budzi jakichkolwiek wątpliwości. R. H. (remitent) miał obowiązek zwrócić pozwanej weksel in blanco podpisany i wręczony przy zawarciu umowy pożyczki pomiędzy nim a pozwaną.

Nieuzupełniony weksel będący w posiadaniu remitenta powinien być przez niego zwrócony dłużnikowi J. C. (1) albowiem stosunek, który zabezpieczał (pożyczka) wygasł wobec jego spełnienia. W świetle przeprowadzonych dowodów okoliczność ta nie może budzić wątpliwości. Zatem remitentowi nie przysługiwało uprawnienie do uzupełnienia tego weksla i dalszego go indosowania.

Podkreślenia wymaga, że pierwszy indosatariusz (...) Sp. z o.o. na rzecz którego R. H. zbył przedmiotowy weksel oraz kolejny jego nabywca – powód (...) S.A. w sposób zawodowy i profesjonalny zajmują się obrotem wierzytelnościami, w tym wynikającymi z weksli oraz ich windykacją. Tym samym ocena postępowania obu indosatariuszy winna być dokonywana z uwzględnieniem nie tylko ogólnej, przeciętnej świadomości biznesowej (prawnej) tzw. zwykłego obywatela, ale wiedzy i doświadczenia podmiotu profesjonalnie trudniącego się pośrednictwem pieniężnym, w tym także związanym z obrotem weksli, a co winno skłaniać ich do podjęcia niezbędnych aktów staranności przy dokonywaniu poszczególnych czynności prawnych. Chodzi przede wszystkim o przedsięwzięcie czynności podstawowych, jakimi przy nabywaniu weksla gwarancyjnego, wystawionego in blanco, a następnie wypełnionego i przenoszonego przez indos na kolejnego nabywcę, było sprawdzenie dokumentów związanych z wystawieniem weksla przez dłużnika, w tym stosownej umowy i porozumienia wekslowego. Wskazane podmioty czynności tych zaniechały (powód) lub co najwyżej dokonały ich pobieżnej analizy ((...) Sp. z o.o.), wynika to wprost z wyjaśnień ich przedstawicieli. Jeśli dodatkowo wziąć pod uwagę okoliczności nabycia przedmiotowego weksla, w tym związane z osobą jego zbywcy, miejscem zgłoszenia oferty jego sprzedaży, wysokością ceny za jaką został zbyty powinnośc przedsięwzięcia opisanych działań i wyjaśnienia wszystkich nasuwających się wątpliwości jawiła się jako element nieodzowny przy dokonanych transakcjach. Co więcej osoby działające w imieniu (...) Sp. z o.o. miały świadomość, że przedstawiona przez R. H. dokumentacja jest niekompletna, pomimo tego zgodzili się nabyć przedmiotowy weksel. Powyższe uwagi dotyczące istnienia wątpliwości związanych z wypełnieniem weksla należy także odnieść do powodowej spółki, jeśli wziąć pod uwagę, że oba podmioty były ze sobą powiązane personalnie poprzez osobę P. J. (1), zajmującego w obu podmiotach eksponowane stanowiska (Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. i członek Rady Nadzorczej (...) S.A.) w czasie gdy doszło do nabycia weksla przez powoda (umowa dot. przeniesienia weksla z dnia 29 kwietnia 2016 r. – k. 11 i zeznania świadka P. J. k. 138). Należy przy tym zwrócić uwagę, że P. J. (1) znał i pozostawał w kontakcie z K. M., który bezpośrednio kontaktował się z R. H.. Nadto powód miał świadomość, iż nabywa weksel, który nie został zapłacony, pomimo że termin jego płatności już minął, co powinno wzbudzić jego ostrożność zwłaszcza w kontekście istnienia ewentualnych zarzutów, jakimi może dysponować pozwana co do zobowiązania z weksla i wynikających ze stosunku podstawowego, jak również co do prawidłowości wypełnienia weksla in blanco. Powód (a także pierwszy indosatariusz I.) gdyby podjął starania dokładnego zapoznania się z właściwymi dokumentami lub zażądał od zbywcy dodatkowych wyjaśnień albo dokumentów, w sytuacji zwrotu pożyczki przez pozwaną albo chociażby przez proste zestawienie kwoty udzielonej pożyczki z sumą na jaką opiewał weksel, musiałyby nabrać wątpliwości co do prawidłowości wypełnienia weksla (niemożność przedstawienia stosownych dokumentów, przedstawienie dokumentów, z których wynikają inne kwoty). To z kolei winno skłonić nabywcę, aby dowiedział się u osoby na wekslu podpisanej, czy weksel wypełniono zgodnie z zawartym porozumieniem, tym bardziej że miał wiedzę, że podstawą do wystawienia weksla była pożyczka (zeznania k. 141). Opisane działanie było jak najbardziej pożądane i uzasadnione, jeśli zważyć, że świadek B. K. (1) w imieniu pozwanej poinformowała powoda o wadze prawnej weksla tj. jego nieuprawnionym wypełnieniu przez R. H. (remitenta). Powód przyznał tą okoliczność (k.101).

Biorąc więc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności oraz dodatkowo fakt, że powód jako podmiot „zawodowo” uczestniczący w obrocie wekslami (trudniący się m.in. wierzytelnościami wekslowymi) należy stwierdzić, że miał on wiedzę o ograniczonych środkach obrony dłużnika i tym bardziej powinien dążyć do wyjaśnienia kwestii prawidłowości wypełnienia weksla. Zaniedbanie sprawdzenia tych okoliczności, w ocenie Sądu, winno być poczytane za rażące niedbalstwo w rozumieniu art. 10 prawa wekslowego.

Przypomnieć należy, że istnieje powszechnie obowiązujący zakaz wypełniania weksli in blanco niezgodnie z wolą wyrażoną w porozumieniach wekslowych, na szkodę zobowiązanych i wykorzystywania ich w obrocie. Skoro nabywając weksel powód, zaniechał sprawdzenia dokumentów związanych z jego wystawieniem, to uznać należy, że zakładał, iż może dojść do postępowania sądowego, w którym dłużnik będzie się bronił zarzutami dotyczącymi umowy

i deklaracji wekslowej, których sprawdzenia powód zaniechał, a więc tym samym zakładał i godził się na to, że istnieje możliwość, iż weksel został wypełniony nieprawidłowo, a działania remitenta, który indosował weksel są nakierowane przede wszystkim na „oderwanie się od stosunku podstawowego” i zarzutów z nim związanych. To z kolei daje możliwość oceny działania powoda (jako nabywcy weksla) przez pryzmat art. 17 prawa wekslowego, jako działania na szkodę dłużnika. W myśl tego przepisu działanie na szkodę dłużnika wekslowego istnieje nie tylko wtedy, gdy indosant i przejemca weksla działają rozmyślnie na szkodę dłużnika, lecz także wtedy, gdy mają świadomość, że z ich działania (indosu) powstać może dla dłużnika szkoda; przy czym przyjmuje się, że każde pozbawienie dłużnika przysługujących mu zarzutów jest działaniem na jego szkodę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 października 2013r., I A Ca 285/13, LEX nr 1388849). Podobnie, nabycie weksla, które zmierza docelowo do wyegzekwowania od dłużnika kwoty, której nie jest on zobowiązany płacić, może być uznane za działanie szkodzące dłużnikowi.

Reasumując, ponieważ powód jako nabywca weksla dopuścił się przy jego nabyciu rażącego niedbalstwa, a nadto działał na szkodę dłużniczki, pozwana – dłużniczka wekslowa mogła bronić się przed roszczeniem z pozwu zarzutami, jakie miała przeciwko poprzednikowi powoda. Mogła zatem podnieść wszelkie zarzuty, jakie przysługiwały jej na podstawie prawa cywilnego z tytułu stosunku prawnego będącego podstawą wystawienia i wręczenia weksla.

Po wniesieniu zarzutów związanych z czynnością prawną będącą podstawą wręczenia weksla, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na płaszczyznę prawa cywilnego, co w niniejszej sprawie pozwalało na rozważenie zarzutu, że brak było podstaw do wypełnienia przez R. H. weksla niepełnego wystawionego przez pozwaną J. C. (1).

Z przeprowadzonych dowodów, w szczególności z zeznań świadków B. K. (1), K. M. i P. J. (1), z zeznań powódki, dokumentu w postaci zestawienia pożyczkobiorców z informacją o wysokości pożyczki, wysokości rat, saldzie wynika, że weksel in blanco, będący w posiadaniu remitenta R. H. w dacie jego uzupełnienia, był wekslem niepełnym wystawionym przez pozwaną o charakterze gwarancyjnym zabezpieczającym inny stosunek prawny, a mianowicie umowę pożyczki zawartą w 2010 r. z dnia 12 listopada 2013r. Jednakże, zobowiązanie to, wygasło wobec spełnienia świadczenia przez pozwaną. Pomimo tego remitent (R. H.) nie zwrócił pozwanej przedmiotowego weksla.

Zatem te wszystkie okoliczności jednoznacznie przemawiają za podzieleniem stanowiska pozwanej i przyjęciem tezy, że brak było jakichkolwiek podstaw do wypełnienia przez R. H. weksla niepełnego wystawionego przez pozwaną, a będącego – w istocie w sposób nieuprawniony – w jego posiadaniu.

Gdy weźmie się nadto pod uwagę, że powódka bezskutecznie wielokrotnie zwracała się do R. H. do wydania jej weksla, a ten tego nie uczynił, to nie sposób nie dostrzec, że zbywając weksel przez indos w dniu 27 kwietnia 2016 r. remitent działał wyłącznie w celu „oderwania się od stosunku podstawowego” i zarzutów z nim związanych, działając na szkodę pozwanej. Twierdzenie to wydaje się być uprawnione, mając na uwadze fakt, że taki sam mechanizm działania cechował remitenta (a ściślej mówiąc osobę reprezentującą Spółkę - (...)) wobec innych osób, w tym także co do pozwanej J. C. (1), powiązanych z nim umowami cywilnoprawnymi (pożyczki, umowy zlecenia pracy) zabezpieczonymi weksłami in blanco (por. dokumenty znajdujące się w aktach Sądu Rejonowego w Częstochowie IC (...))i w aktach Sądu Okręgowego w Częstochowie sygn. I C (...))i sygn. IC (...)).

Niezależnie od powyższych argumentów, należy zauważyć, że istnieje powszechnie obowiązujący zakaz wypełnienia weksli in blanco niezgodnie z wolą wyrażoną w porozumieniach wekslowych, na szkodę zobowiązanych i wykorzystywania ich w obrocie. Naruszenie tych zakazów oznacza działanie bezprawne w rozumieniu przepisów o odpowiedzialności za czyn niedozwolony. Nie można więc odrzucić a liminie, że wypełnienie weksla in blanco niezgodnie z treścią porozumienia, a następnie jego indosowanie może być uznane za czyn niedozwolony, o którym mowa w art. 415 k.c. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2015 roku, IV CSK 788/14, LEX nr 1968453).

Mając na uwadze przedstawione wcześniej okoliczności faktyczne, sposób wykorzystania weksla in blanco podpisanego przez pozwaną J. C. (1), który powinien być jej zwrócony i wypełnienie go na sumę wekslową, w sposób zupełnie dowolny, nie pozostającą w żadnej relacji do kwoty udzielonej pożyczki, ale wielokrotnie ją przewyższającą, należy uznać że działanie to stanowi czyn niedozwolony, jako zachowanie co najmniej naruszające powszechnie

obowiązujące zasady współzycia społecznego, uczciwości i lojalności wobec kontrahenta. Bezprawność zachowania sprawcy szkody będąca przesłanką kwalifikacji zdarzenia jako czynu niedozwolonego polega bowiem na naruszeniu, nie tylko konkretnych przepisów, ale też reguł nie mających postaci normatywnej obowiązujących powszechnie, niezależnie od łączącego strony stosunku prawnego.

W piśmiennictwie natomiast został dość powszechnie przyjęty podział zarzutów wekslowych na zarzuty obiektywne, które dłużnik może przeciwstawić każdemu wierzycielowi wekslowemu i zarzuty subiektywne, które są oparte na stosunkach osobistych między dłużnikiem a danym wierzycielem. W ocenie Sądu, zdarzenie polegające na wypełnieniu weksla w ustalonych w niniejszej sprawie okolicznościach, stanowi czyn niedozwolony i w związku z tym zarzut taki należy zaliczyć do kategorii zarzutów obiektywnych, które mogą być przedstawione każdemu (nie tylko pierwszemu) wierzycielowi wekslowemu.

W świetle przeprowadzonych dowodów pozostałe zarzuty pozwanej dotyczące braku legitymacji formalnej z weksla po stronie powoda jak i dokonania zbycia weksla jako weksla poteterminowego, okazały się nieuzasadnione i nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 496 k.p.c., Sąd uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 11 sierpnia 2016 roku w sprawie I Nc 2533/16 i powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. W skład tych kosztów wchodzi wynagrodzenie radcy prawnego (5 400 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego określono na podstawie § 2 pkt 6 i § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804) w związku z § 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016r., poz. 1667).